

Віра ГАЛАТЧЕНКО (БАРАН)

(с. Коломак Полтавського р-ну Полтавської обл.)

Народилася 29 січня 1954 р. в с. Великі Єрчики Сквирського району на Київщині – п'ятою дитиною у великій родині Антоніни Тодорівни Лук'янчук та Михайло Тимофійовича Барана. Мама само виростила шістьох доньок. Із 1971 р. проживає на Полтавщині. Упродовж 1982–2008 рр. завідувала кабінетом при кафедрі української літератури Полтавського державного педагогічного університету імені В. Г. Короленка, певний час суміщала цю посаду з роботою асистента кафедри, помічника ректора.

Творчість завжди супроводжує її в житті. Співала в Зослуженому ансамблі пісні й танцю «Лтаво» Полтавського МБК під орудою В. Міщенко й вокальному жіночому ансамблі «Горлиця» (керівник О. Борисьонек) БК Полтавського ПТК. Зараз пенсіонерка. Має двох доньок та шістьох онуків. Із літературно-художніми текстами публікується вперше.

ЧЕРЕШНІ

Я пам'ятаю війну 1941–1945 років.

Хоч я й народилася аж через десять років після її завершення, я добре пам'ятаю війну.

Вона приходила до мене в малечих снах, у криваво-червоних розсипах суниць, які виростили на місцях запеклих боїв на моїй рідній землі, у тягучій тривозі, що супроводжувала все моє дитинство...

Я була впевнена: мої діти ніколи не знатимуть, що таке війна.

І помилилася.

Як помилилися всі ми.

Усе наше покоління, яке так мало зробило, щоб наші нащадки ніколи не зіткнулися з війною.

Ми компромісили.

Дозволили собі поставити на друге місце головне – мову, культуру, освіту... Віддали себе добуванню хліба насущного й забули про вагоміше.

Про ту невидиму зброю, котра могла б виграти війну ще до її початку. Про те, на що завжди не вистачало ресурсів: часу, сил, уваги.

Закон Божий мовить: «Не збирайте собі скарбів на землі, де міль і ржа їсть, і де злодії підкопуються і крадуть. Збирайте ж собі

скарби на небі, де ні міль, ні ржа не їсть, і де злодії не підкопують-ся й не крадуть. Бо де скарб ваш, там буде й серце ваше».

Від початку війни я ввесь час думаю про те, що все починається з малого.

Зі ставлення до рідної мови.

Як говорив А. Погрібний, «мова – це генетичний код нації. Немає мови – немає народу».

Із ранніх літ я почувалася незручно, коли розмовляла українською. Мене вабили російські письменники, російське слово. Приймала свою меншість порівняно з російськомовними й поспішала перейти на російську в розмові. Та все ж якась уроджена сила розправила мої крила, і я зробила єдино правильний вибір: учити й викладати українську літературу.

Щокроку ми підлаштовувалися, принижували себе.

Були немов сироти, котрі не знають свого роду-племіні. Але ж – знали! Знали й цуралися.

Що це?

Спадкова сором'язливість?..

Віра в те, що ми є малоросами?..

Плоди послідовної негативної селекції гену українства впродовж сімдесяти з гаком років?..

Так, усе починається з малого.

Зі ставлення до рідної землі.

Думаю про те, що Господь посіяв нас там, де потрібно, і дав нам на цій землі все, чого потребуємо.

Та через цей пекучий сором свого походження, через бажання здаватися «городськими» ми втратили найцінніше – зв'язок із землею. Нашу найбільшу силу, адже українці одвіку «горизонтальна» нація, для якої зв'язок із землею означає зв'язок із Богом. Глибоко вкорінені в землю, ми черпали в ній свою силу та мудрість. А знехтувавши землю, почали втрачати повагу до себе. Нехтуючи землю, утрачали повагу одне до одного. «Усі усіх не люблять. – Це біда», – як говорила геніальна Ліна Костенко.

Проте зараз ми – усі ми – згуртувалися, мов одна родина. Зрозуміли, що перемогти можемо тільки разом. Ворог зблизив нас, і ми згадали, ким є насправді...

Чи не для цього була потрібна ця жахлива війна, щоб згадати, ХТО МИ?

Але ж якою великою ціною, Господи!..

Я ніколи не бачила стількох красивих чоловіків! Чоловіків, які змагаються, рятують, захищають, відбудовують, тримають небо для всіх нас...

Я ніколи не бачила стількох красивих жінок! Жінок, які воюють, волонтерять, моляться, тримають землю для наших дітей...

Цього року рясно, як ніколи, уродили червоні черешні. Але їх нема кому їсти. Мої діти подалися рятувати своїх дітей у світи...

Глибоко, дуже глибоко я збагнула вину, що лежить на моєму поколінні. На кожному з нас. На мені.

Я закопалась у землю, шукаючи поживи для родини, а мала б навчати, укладати свій життєвий час у дітей, своїх та чужих. І, може, тоді не було б цієї війни.

Якби ми всі робили те, що повинні...

Я збираю черешні і плачу.

Живучи у своєму рідному селі, я боялася фашистів.

Але вони не були такими, як ці.

Не такі, як ця голодна орда.

Усвідомлюю добре: відповідальність за цю війну – на нашому поколінні.

А розплачуються – наші діти.

Я була неправа.

Господи, наскільки ж ми всі були неправі...

Але ми маємо вистояти.

Уся наша велика родина.

І хоч, як і десятки років тому, кращі з кращих на полі бою, кращі з кращих розсіяні по світах, ми всі – уже інші.

Сьогодні вже не мовчить Європа.

Сьогодні не мовчимо ми.

І добре засвоюємо наші безцінні уроки.

Вірю: складемо свої іспити на відмінно.

Усі ми.

Як один.

І справдяться пророчі слова Олександра Олеся 1917 року:

Живи, Україно, живи для краси,

Для сили, для правди, для волі!..

Шуми, Україно, як рідні ліси,

Як вітер в широкому полі.

*До суду тебе не скують ланцюги,
І руки не скрутять ворожі:
Стоять твої вірні сини навкруги
З шаблями в руках на сторожі.*

*Стоять, присягають тобі на шаблях
І жити і вмерти з тобою,
І прапори рідні в кривавих боях
Ніколи не вкрити ганьбою!*

ЛИСТИ

I

Ти написала мені листа. Спасибі, мамо!
Ой, скільки в нім турбот, тривоги і ласки!
Про те не скажеш так словами телеграми,
Пиши мені, пиши, пиши мені, будь ласка.

Як ти живеш? Що нового в селі, в районі?
Як сестри рідні? Чи бувають в тебе?
Я згадую тебе... І кров гуркоче в скроні,
І хочеться хоч щось послати тобі від себе.

А коли сонце світить і небо синє-синє,
Мені не раз, бува, чорніє ув очах...
Я хату нашу рідну згадую й понині,
Вона мені завжди ввижається у снах.

Її, як і тебе, потрібно лікувати...
І рук моїх ти ждеш, не спиш, рідненька.
Чекаєш ти мене... Я знаю, важко ждати.
Приїду, поцілую, притисну до серденька.

Я часто згадую село, Росавку, береги...
Твої слова я довго-довго пам'ятаю.
І спомин той для мене дуже дорогий,
Навіть тоді, коли у щасті я купаюсь.